

<https://doi.org/10.17576/akad-2019-89SI2-09>

Kajian Undang-Undang Tadbir Urus Universiti bagi Pembangunan Masyarakat Malaysia

University Governance Legal Research for the Malaysian Societal Development

SUHARMI ISMAIL, NURULHUDA ADABIAH MUSTAFA & FARIDAH JALIL

ABSTRAK

Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 [Akta 30] merupakan akta utama yang mengawal selia penubuhan universiti-universiti awam di Malaysia sejak tahun 1971. Sebelum berkuatkuasanya Akta 30, universiti tunggal di Persekutuan Tanah Melayu iaitu Universiti Malaya di kawal oleh Akta Universiti Malaya 1961 [Akta No. 44/1961] dan Ordinan No. 74 (Kuasa-Kuasa Perlu) Darurat 1971 [Ordinan 74]. Kajian ini bertujuan meneliti tadbir urus universiti di bawah tiga kerangka akta berbeza dan seterusnya memberi cadangan penambahbaikan. Kajian ini berbentuk kualitatif menggunakan kaedah kajian perundangan dengan reka bentuk sejarah perundangan dan perbandingan melalui pendekatan kajian perpustakaan. Dapatan menunjukkan bahawameskipun pindaan Akta 30 tahun 1996 bertujuan menjadikan tadbir urus universiti bertambah efisien menerusi pengkorporatan universiti, namun, reformasi yang dilaksanakan bukan sahaja tidak dapat mengembalikan autonomi kepada universiti bahkan telah meningkatkan kawalan kerajaan ke atas universiti. Kajian ini akan membolehkan masyarakat, mahasiswa, ahli akademik, pentadbir dan penggubal dasar memahami kerangka perundangan yang mengawal selia tadbir urus universiti awam daritahun 1961 sehingga 1996 dan kesannya kepada masyarakat dan negara. Kajian ini mencadangkan bahawa jika kerajaan benar-benar serius ingin mengembalikan autonomi kepada universiti, Akta 30 perlu dipinda menggunakan Akta No. 44/1961 dan kerangka perundangan universiti luar negara sebagai penanda aras.

Kata kunci: Tadbir urus universiti; autonomi; pengkorporatan; pelajar; pembangunan masyarakat

ABSTRACT

The Universities and University Colleges Act 1971 [Act 30] is the principal act regulating the establishment of public universities in Malaysia since 1971. Before the commencement of Act 30, the one and only university in the Federation of Malaya, namely University of Malaya was regulated by the University of Malaya Act, 1961 [Act No. 44/1961] and Emergency (Essential Powers) Ordinance No. 74, 1971 [Ordinance 74]. This study aims to examine university governance in three different statutes and propose recommendations for improvement. This is a qualitative study that applies legal research methodology with historical and comparative approach through library-based research technique. The finding shows that although the aim of the amendments on Act 30 in 1996 was intended to enhance the efficiency of the university governance through corporatisation of the university, the reforms implemented not only failed to restore university autonomy, instead has increased the government control over the university. This study will enable communities, students, academicians, administrators and policymakers to understand the legal framework which regulates the public university governance from 1961 to 1996 and its impact on society and country. The study contends that if the government is serious about restoring autonomy to the university, Act 30 need to be revised, using Act No. 44/1961 as well as the legal framework of foreign universities as a benchmark.

Keywords: University governance; autonomy; corporatisation; student; societal development

PENGENALAN

Pendidikan universiti di Malaysia selepas Merdeka bermula dengan penubuhan Universiti Malaya di Kuala Lumpur pada tahun 1962 di bawah Akta Universiti Malaya 1961 [*Akta No. 44/1961*]. Universiti Malaya ketika itu menikmati autonomi penuh dan kerajaan tidak mengganggu hal ehwal dalaman universiti. Namun, keistimewaan tersebut telah ditarik balik apabila kerajaan menguatkuasakan Ordinan No. 74 (Kuasa-Kuasa Perlu) Darurat 1971 [*Ordinan 74*] dan Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 [*Akta 30*] pada tahun 1971 (Asimiran and Hussin 2012; Abdullah and Osman 2015a; Wan 2017). Sejak itu, autonomi universiti merupakan perkara yang sering diperdebatkan oleh mahasiswa, ahli akademik, pentadbir universiti, penggubal dasar bahkan masyarakat amnya

Kerajaan telah menunjukkan komitmen untuk mengembalikan autonomi universiti menerusi pengkorporatan universiti pada tahun 1998 tetapi tidak berjaya mencapai matlamat yang diharapkan. Komitmen ini berterusan di bawah Pelan Strategik Pengajian Tinggi Negara (PSPTN) 2007-2020 yang dilancarkan pada 27 Ogos 2007 (Kementerian Pengajian Tinggi 2007a, b, Wan and Morshidi 2018, Abdullah and Osman 2015b) dan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (Pendidikan Tinggi) 2015-2025 yang dilancarkan pada 7 April 2015. Kerajaan bertekad memberikan autonomi kepada universiti awam dalam perkara berkaitan tadbir urus institusi, akademik, pengurusan sumber manusia, kewangan dan perolehan (Kementerian Pendidikan Malaysia 2015; Department of Higher Education 2011; Abdullah and Osman 2015a).

Penulisan ini mengupas hal berkaitan tadbir urus universiti di Malaysia bermula dengan penubuhan Universiti Malaya di Kuala Lumpur pada tahun 1962 hingga pengkorporatan universiti pada tahun 1998. Undang-undang yang dirujuk adalah Akta No. 44/1961, Ordinan 74 dan Akta 30 khususnya pindaan tahun 1975 dan 1996. Melihat kepada sejarah, autonomi yang diberikan oleh undang-undang kepada universiti pada tahun 1961 adalah bertujuan mengekalkan institusi universiti di luar parti politik bagi membolehkan universiti membangun sebagai sebuah pusat pengajian dan penyelidikan yang mendapat pengiktirafan di peringkat nasional dan dunia (*Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya 1961*). Penulisan ini bertujuan meneliti tadbir urus universiti di bawah tiga undang-undang berbeza iaitu Akta No. 44/1961, Ordinan 74 dan Akta 30 dan

seterusnya memberi cadangan untuk menambah baik autonomi universiti di Malaysia.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini berbentuk kualitatif mengguna pakai kaedah kajian perundangan dengan reka bentuk sejarah perundangan dan perbandingan melalui pendekatan kajian perpustakaan. Kajian ini membuat penelitian dan analisa kepada Akta No. 44/1961, Ordinan 74 dan juga Akta 30 khususnya pindaan tahun 1975 dan 1996. Kajian sejarah perundangan pula dilaksanakan dengan membuat penelitian kepada penyata rasmi parlimen bagi mengenal pasti bagaimana dan kenapa sesuatu undang-undang dibuat oleh Parlimen. Kajian perbandingan melibatkan tiga undang-undang tersebut turut dilaksanakan bagi melihat perubahan yang berlaku kepada tadbir urus universiti dalam tempoh yang telah ditetapkan. Analisa dan penelitian yang dibuat seterusnya dinilai dan ditaksir dengan mengambilkira penulisan-penulisan terdahulu sebelum merumuskan hasil kajian.

TADBIR URUS DAN AUTONOMI UNIVERSITI

Tadbir urus selalunya merujuk kepada kuasa membuat keputusan dalam pelbagai aspek seperti urus tadbir negara, urus tadbir proses ataupun urus tadbir badan korporat (Carver 2010). Awalnya, konsep tadbir urus lebih menjurus kepada menambahbaik khidmat di sektor kerajaan khususnya agar lebih cekap, tersusun dan memberi impak yang besar kepada sektor yang berkaitan (Bevir and Rhodes 2001).

Tadbir urus juga digunakan untuk memperihalkan struktur, proses dan aktiviti yang terlibat dalam perancangan dan hala tuju institusi pendidikan tinggi (Fielden 2008). Tadbir urus dalam konteks pendidikan tinggi melibatkan tadbir urus organisasi korporat, tadbir urus pegawai dan kakitangan serta tadbir urus kerjasama dan pengiktirafan terhadap institusi juga program akademik yang ditawarkan (Mokhtar Hj Ismail 2014). Tadbir urus universiti juga boleh dilihat dalam aspek pembahagian kuasa dan tanggungjawab struktur pentadbiran di universiti (Asimiran & Hussin 2012). Tadbir urus universiti boleh dikategorikan kepada dua iaitu tadbir urus dalaman dan tadbir urus luaran, yang juga meliputi hubungan antara universiti dengan kerajaan (Wan & Ahmad 2015).

Dalam konteks tadbir urus yang dinyatakan dalam Akta No. 44/1961, kuasa Menteri adalah terhad dan tidak mencampuri pentadbiran universitiseperti mana dinyatakan dalam Seksyen 6 (1). Menteri hanya berperanan untuk menyalurkan peruntukan yang diluluskan Parlimen kepada pihak universiti dan universiti melaksanakan fungsi dan kuasa sebagaimana yang diperuntukkan di dalam Perlembagaannya. Ini menunjukkan bahawa Akta No. 44/1961 mengakui autonomi universiti. Meskipun universiti menerima peruntukan daripada kerajaan atau kementerian, kelulusannya adalah daripada Parlimensementara kementerian berperanan sebagai pemegang amanah dan universiti sebagai penerima manfaat (Faruqi 2019). Oleh itu, pemberian peruntukan oleh kerajaan bukan alasan untuk universiti dinafikan autonomi. Malah, pemberian ini menggambarkan sokongan kerajaan kepada universiti untuk terus berkembang sesuai dengan kehendak masyarakat pada ketika itu.

Autonomi university merujuk kepada tahap kebergantungan sesebuah universiti kepada kerajaan atau pihak lain. Jika terlalu bergantung kepada kerajaan, universiti tersebut dikatakan tidak mempunyai autonomi. Sekiranya tidak bergantung kepada kerajaan, maka universiti tersebut mempunyai autonomi penuh (Sufean and Wong 2014). Autonomi universiti juga boleh difahami sebagai kebolehan universiti untuk mentadbir secara sendiri tanpa campur tangan pihak lain dalam tiga aspek urustadbir sendiri (*self-government*) iaitu pelantikan, akademik dan kewangan (Muda 2008; McGinn and Ornelas 1982; Levy 1980). Sebarang campur tangan oleh pihak lain seperti kerajaan, parti politik dan sebagainya boleh dianggap sebagai melanggar autonomi universiti (Hussin, Asimirin, and Ismail 2019). Dengan erti kata lain, autonomi adalah kuasa yang dimiliki oleh universiti untuk mengawal komponen tadbir urusnya sendiri dan kebebasan membuat keputusan (Levy 1980; McGinn and Ornelas 1982; Ordorika 2003; Muda 2008).

Menurut Thorens (1998), autonomi universiti merujuk kepada tahap autonomi (dari segi ekonomi, politik, sosial dan budaya) yang membolehkan universiti beroperasi dalam melaksanakan peranan yang diberikan oleh masyarakat dan kerajaan. Universiti tidak dapat melaksanakan peranan tersebut jika tidak mempunyai kebebasan yang mencukupi daripada masyarakat dan kerajaan. Kerajaan sepatutnya tidak mencampuri atau membenarkan pihak lain mencampuri urusan universiti. Universiti pula perlu bertanggungjawab dalam melaksanakan

peranan yang diberikan kepadanya. Meskipun begitu, universiti perlu berusaha mendapatkan kepercayaan dari kerajaan untuk memberikannya autonomi (Hambali, Faruqi & Manap 2008).

SEJARAH PERUNDANGAN UNIVERSITI BERKAITAN AUTONOMI

Sejarah perundangan universiti di Malaysia bermula apabila Akta No. 44/1961 dikuatkuasakan pada 1 Januari 1962. Akta tersebut telah digubal untuk menubuh dan memperbadankan Universiti Malaya Bahagian Kuala Lumpur sebagai sebuah universiti penuh bagi Persekutuan yang dikenali sebagai Universiti Malaya. Sementara itu, Universiti Malaya Bahagian Singapura pula menjadi universiti berasingan di bawah undang-undang Singapura (Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya 1961; Dewan Negara of the Federation of Malaya 1961; Ismail and Musa 2007; Asimiran & Hussin 2012).

Perlembagaan Universiti Malaya terkandung di dalam jadual kepada Akta yang merupakan Perlembagaan asal Universiti Malaya yang ditubuhkan di Singapura pada tahun 1949 kecuali beberapa peruntukan berkenaan mekanisme berpusat bagi mengikat kedua-dua Bahagian Universiti Malaya di Kuala Lumpur dan Singapura yang tidak lagi diperlukan di bawah struktur baharu university (Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya 1961; Asimiran and Hussin 2012).

Autonomi yang diberikan oleh Perlembagaan Universiti sebagaimana dijelaskan oleh Menteri Pelajaran ketika itu, Abdul Rahman bin Haji Talib, semasa membentangkan Rang Undang-Undang Universiti Malaya di Parlimen pada tahun 1961 adalah bertujuan mengekalkan universiti di luar parti politik (Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya 1961). Ini memberi gambaran bahawa campur tangan politik dalam tadbir urus universiti tidak dibenarkan dan ini selaras dengan konsep autonomi yang telah digariskan oleh *The Lima Declaration on Academic Freedom and Autonomy of Institutions of Higher Education* iaitu kebebasan universiti daripada campur tangan kerajaan atau politik dan apa juga pengaruh atau tekanan daripada masyarakat atas segala keputusan berkaitan tadbir urus dalaman universiti, kewangan, pentadbiran dan juga peranan universiti dalam membentuk dasar-dasar berkaitan pendidikan, penyelidikan, dan lain-lain (World University Service 1988, 1990; Fernando 1989).

KUASA MENTERI DAN UNIVERSITI

Sepertimana yang dinyatakan sebelum ini, kuasa Menteri hanyalah untuk memastikan bahawa Parlimen melalui Kerajaan memberikan bantuan kewangan kepada universiti manakala segala urusan tadbir urus haruslah dikelolakan oleh universiti itu sendiri. Jika diteliti peruntukan-peruntukan yang terkandung di dalam Akta dan Perlembagaan Universiti Malaya ketika itu, didapati kuasa Menteri adalah terhad dan tidak mencampuri pentadbiran Universiti. Sebagai contoh, Seksyen 6 (1) Akta No. 44/1961 merupakan tanggungjawab Menteri untuk memberikan peruntukan yang diluluskan Parlimen kepada pihak universiti dan universiti perlu melaksanakan fungsi dan kuasa sebagaimana yang diperuntukkan di dalam Perlembagaannya.

Akta No. 44/1961 ini telah menjadikan Universiti Malaya sebagai sebuah badan korporat dan mempunyai kuasa yang penuh dalam perkara-perkara yang dinyatakan dalam Seksyen 3 Jadual kepada Akta No. 44/1961 (Perlembagaan Universiti Malaya). Seksyen 3 Perlembagaan Universiti Malaya menunjukkan bahawa penubuhan sesebuah universiti sebagai satu entiti badan korporat telah bermula sejak tahun 1961 dan bukannya melalui pindaan Akta 30 tahun 1996 semasa pelaksanaan pengkorporatan universiti awam (Kardi 2011, Wan & Morshidi 2018). Melalui Seksyen 3 tersebut, universiti memiliki entiti perundangannya sendiri. Selain kuasa-kuasa am yang disebutkan dalam Seksyen 3, Universiti Malaya pada ketika itu juga diberikan bidang kuasa sebagaimana Ordinan 74 dan Akta 30 seperti menyediakan arahan kursus, mengadakan peperiksaan, menganugerahkan diploma atau ijazah dan sebagainya dan juga kuasa-kuasa untuk membuat pelaburan, memasuki apa-apa kontrak dan melantik kakitangan universiti. Perkara ini terkandung dalam Seksyen 4 Perlembagaan Universiti Malaya.

Selain itu, Seksyen 4 Perlembagaan Universiti Malaya juga mengandungi kuasa-kuasa yang boleh dilaksanakan oleh universiti dalam perkara berkaitan pengajaran, penyelidikan, kewangan, pentadbiran, kebajikan dan disiplin di universiti. Perlembagaan Universiti Malaya juga mengandungi peruntukan berkaitan pelantikan dan kuasa pegawai-pegawai universiti seperti Canselor, Pro-Canselor, Naib Canselor, Timbalan Naib Canselor (TNC), Dekan Fakulti, Pendaftar, Bendahari, Pegawai Perpustakaan dan sebagainya (Seksyen 2 Perlembagaan Universiti Malaya). Selain daripada itu, terdapat peruntukan

berkenaan pelantikan dan kuasa pihak berkuasa universiti yang antara lain terdiri daripada Jemaah, Majlis, Senat, Fakulti, Institut, Lembaga Pengajian, Lembaga Pemilih, Lembaga Kebajikan Pelajar dan *Guild of Graduates* (Seksyen 12 Perlembagaan Universiti Malaya). Peruntukan berkenaan pegawai dan pihak berkuasa universiti turut terkandung di dalam Ordinan 74 dan Akta 30 (Mustafa and Ismail 2012; Asimiran and Hussin 2012; Wan and Morshidi 2018).

Pelantikan Naib Canselor dan TNC merupakan isu penting dalam perbincangan berkenaan perkembangan autonomi universiti. Ini disebabkan oleh jawatan berkenaan adalah pengemudi kepada halatuju universiti. Sebagai perundangan universiti terawal di Malaysia, Seksyen 9 Perlembagaan Universiti Malay mengandungi peruntukan penting kerana menjelaskan tentang prosedur pelantikan dan kuasa Naib Canselor dan TNC. Naib Canselor dilantik oleh Majlis berdasarkan kepada nasihat suatu jawatankuasa dan berfungsi sebagai ketua pegawai eksekutif dan akademik universiti. Fungsi Naib Canselor cukup besar mencakupi tugas memastikan peruntukan perlembagaan, statut-statut, akta-akta dan segala peraturan dipatuhi di samping memastikan bahawa setiap pegawai yang diberi kuasa atau jawatankuasa memainkan peranan yang dibenarkan dalam skop tugas masing-masing. Selain itu, Subseksyen 9 (5) turut menjelaskan tentang peranan Naib Canselor dalam perkara urus tadbir akademik universiti seperti penyelidikan, kewangan, pentadbiran, kebajikan dan disiplin di universiti. Peranan yang dimainkan ini perlulah sentiasa seiring dengan perlembagaan universiti dan lain-lain undang-undang yang berkuatkuasa. Di samping itu, Subseksyen 9 (7) dan (8) pula masing-masing menyebut tentang pelantikan dan tanggungjawab TNC khususnya dalam ketiadaan Naib Canselor.

Pelantikan sebagai Naib Canselor berdasarkan Akta No. 44/1961 dan Ordinan 74 adalah dibuat oleh Majlis berdasarkan kepada nasihat suatu jawatankuasa di mana Pengerusi kepada jawatankuasa tersebut dilantik oleh Canselor dan dianggotai oleh wakil Majlis dan wakil Senat. Canselor pula dilantik oleh Jemaah berdasarkan kepada pencalonan oleh Majlis (Seksyen 9 Jadual kepada Akta No. 44/1961 dan Seksyen 9 Jadual kepada Ordinan 74). Tempoh pelantikan Naib Canselor juga ditetapkan oleh Majlis selepas berunding dengan Senat. Begitu juga dengan pelantikan TNC yang dibuat oleh Majlis selepas

berunding dengan dengan Senat. Ini menunjukkan bahawa universiti memiliki autonomi kerana tiada campur tangan kerajaan dalam pelantikan Naib Canselor dan TNC di bawah Akta No. 44/1961.

Berbeza dengan Akta 30 pindaan 1996 yang mana pelantikan Naib Canselor dan TNC dibuat oleh Menteri. Pengisian jawatan pegawai utama universiti khususnya Naib Canselor dan TNC dibuat dengan persetujuan Menteri. Meskipun dibuat dengan tujuan menjaga kepentingan rakyat dan negara namun telah membuka ruang untuk campur tangan kerajaan dalam tadbir urus universiti. Pelantikan Naib Canselor pada tahun 1975 dibuat oleh Yang di-Pertuan Agong berdasarkan nasihat Menteri selepas berunding dengan Majlis. Namun, kuasa pelantikan tersebut kemudiannya dipindahkan kepada Menteri pada tahun 1996 dan kekal hingga kini (Dewan Rakyat Malaysia 1975; Dewan Negara Malaysia 1975; Wan 2017). Pelantikan oleh Menteri memberi gambaran bahawa Naib Canselor dan TNC dalam melaksanakan tugas dan tanggungjawabnya tertakluk kepada arahan yang diberikan oleh Menteri dari semasa ke semasa.

Pindaan Akta 30 tahun 1975 juga telah merubah mekanisme pelantikan Dekan dan Timbalan Dekan di sesuatu fakulti. Jika dahulu, Dekan dan Timbalan Dekan dibuat melalui pemilihan oleh ahli-ahli fakulti. Namun, melalui pindaan kepada Subseksyen 18 (3) Jadual kepada Akta 30, Dekan dan Timbalan Dekan dilantik oleh Naib Canselor dan tidak lagi melalui pemilihan di kalangan ahli-ahli fakulti sesuatu universiti. Sistem kawalan yang diterapkan melalui akta ini membolehkan Dekan bekerjasama dengan Naib Canselor dalam menjamin kelancaran pentadbiran di sesuatu fakulti (Dewan Rakyat Malaysia 1975; Dewan Negara Malaysia 1975; Wan 2017). Namun, dari sudut pandang yang lain, ini membolehkan Menteri mengawal sesuatu fakulti secara sistematik dengan memastikan Naib Canselor melantik Dekan yang cenderung kepada kerajaan. Ini membolehkan, antara lain, program pengajian yang ditawarkan di universiti selari dengan dasar-dasar kerajaan dan pelajar tidak menentang kerajaan. Warga fakulti pula dinafikan hak bersuara dalam membuat pelantikan Dekan yang menjadi ketua dalam konteks kelompok masyarakat yang lebih kecil di universiti iaitu fakulti. Justeru, boleh disimpulkan bahawa tadbir urus universiti di bawah Akta No. 44/1961 dan Ordinan 74 lebih bebas daripada campur tangan kerajaan berbanding dengan Akta 30 pindaan 1975 dan 1996.

KUASA PIHAK BERKUASA UNIVERSITI

Penelitian terhadap Akta No. 44/1961, Ordinan 74 dan Akta 30 sehingga tahun 1975 mendapati pihak berkuasa universiti terdiri daripada Majlis, Jemaah, Senat, Fakulti, Institut, Lembaga Pengajian, Lembaga Pemilih, Lembaga Kebajikan Pelajar dan *Guild of Graduates*. Keanggotaan Majlis, Jemaah dan Senat di bawah undang-undang tersebut ketika itu agak inklusif kerana mengambilkira semua pihak berkepentingan. Walau bagaimanapun, pindaan Akta 30 tahun 1996 yang dibuat selaras dengan dasar pengkorporatan universiti awam pada ketika itu telah memansuhkan institusi Jemaah dan menggantikan Majlis dengan Lembaga Pengarah. Proses pelantikan dikawal sepenuhnya oleh Menteri dan komposisi Lembaga Pengarah juga berkurangan.

Akta 30 yang digubal pada tahun 1971 juga memperuntukkan bahawa Pengerusi Majlis dipilih di kalangan ahlinya, namun kemudiannya telah dipinda kepada pelantikan oleh Menteri pada tahun 1975 dan 1996 dan berterusan sehingga sekarang. Perubahan ini amat signifikan kerana ahli tidak lagi berkuasa memilih Pengerusi Majlis melalui *syura* atau rundingan sesama ahli tetapi terus dilantik oleh Menteri. Fungsi Majlis dan Lembaga Pengarah yang diperkenalkan dalam pindaan tahun 1996 adalah sama iaitu sebagai badan eksekutif universiti, manakala Senat sebagai badan akademik universiti. Pindaan Akta 30 tahun 1975 juga telah mengurangkan keanggotaan Jemaah sedia ada dan menambah bilangan ahli *ex-officio* dalam keanggotaan Majlis. Alasan pindaan tersebut adalah untuk mengawal Majlis memandangkan universiti dibiayai oleh dana awam (Dewan Rakyat Malaysia 1975, Wan 2017). Justeru, diujahkan bahawa pindaan Akta 30 tahun 1975 dan 1996 telah membuka ruang untuk kerajaan campur tangan dalam tadbir urus universiti melalui kuasa pelantikan ahli dalam Majlis dan Lembaga Pengarah dari kalangan pegawai-pegawai kanan kerajaan pelbagai kementerian dan agensi. Alasan pembiayaan menggunakan dana awam dijadikan alasan membenarkan campur tangan signifikan kerajaan dalam urustadbir universiti.

AUTONOMI BERKAITAN AKTIVITI PELAJAR

Akta No. 44/1961 tidak memperuntukkan apa-apa sekatan terhadap kebebasan pelajar. Pelajar atau

mahasiswa universiti mempunyai autonomi dalam mengendalikan kegiatan mereka. Pensyarah juga mempunyai autonomi dalam penyampaian ilmu. Sekatan mula dibuat menerusi Ordinan 74 yang merupakan undang-undang darurat yang telah diisytiharkan oleh Yang di-Pertuan Agong di bawah Perkara 150 (2) Perlembagaan Persekutuan berkuat kuasa pada 18 Februari 1971 kerana wujudnya aktiviti pelajar yang mengancam keselamatan negara ketika itu. Seksyen 15 dan 16 Ordinan 74 telah diwujudkan untuk mengawal penglibatan pelajar dalam parti politik dan kesatuan sekerja (Wan 2017).

Ordinan 74 telah membawa perubahan yang signifikan dalam senario urustadbir universiti di negara ini. Selain terhakisnya kuasa autonomi universiti, banyak dasar telah diubah bagi memenuhi keperluan pada masa tersebut. Ketenteraman awam menjadi keutamaan pihak kerajaan, oleh itu terdapat keperluan pada ketika itu untuk mengawal segala hak kebebasan yang diperuntukkan dalam Perlembagaan Persekutuan. Umum mengetahui bahawa sekatan yang dilaksanakan pada ketika itu telah memberi kesan kepada para pimpinan pelajar yang amat lantang bersuara (Bakar 1993, Wan 2017). Sejak berkuatkuasanya Ordinan 74 pada tahun 1971, keterlibatan pelajar dalam aktiviti dan persatuan telah dikawal sepenuhnya. Pelajar telah dilarang untuk melibatkan diri sama ada secara langsung atau tidak langsung dengan mana-mana parti politik, kesatuan sekerja atau mana-mana persatuan yang ditubuhkan jika dipercayai boleh memudaratkan universiti sepertimana terkandung dalam Seksyen 15 dan 16 Ordinan 74.

Perkara ini dianggap perlu pada ketika itu atas dasar kepentingan awam dan dianggap selari dengan Perlembagaan Persekutuan yang tidak memberikan hak yang mutlak kepada setiap warganegara termasuklah dalam hak untuk bersuara (Azizuddin Mohd Sani 2008; Barendt 2005; Smeltzer 2012). Sehingga ke hari ini, isu ini menjadi perdebatan utama kerana suara pelajar telah dikawal sepenuhnya oleh kerajaan. Terdapat juga pandangan yang mengatakan bahawa demokrasi di Malaysia yang meliputi kebebasan bersuarasecara realiti tidak wujud malah secara tidak sedar telah digantikan dengan sistem pemerintahan autokratik secara lembut (*soft authoritarian*) yang hanya memberikan kuasa mutlak kepada kerajaan iaitu Perdana Menteri (Means 1996).

Sekatan kebebasan terhadap pergerakan pelajar dan persatuan pelajar semakin ketat melalui pindaan

kepada Akta 30 tahun 1975 (Pong 2012; Fadzil, Fauzi, and Samsu 2015; Mazli Mamat 2015). Pindaan akta ketika itu secara khusus bertujuan untuk mengekang aktiviti pelajar dan persatuan pelajar dan secara tidak langsung memberi kesan kepada kebebasan akademik di universiti (Dewan Rakyat Malaysia 1975; Dewan Negara Malaysia 1975; Wan 2017).

Namun begitu, walaupun hak mutlak tidak diberikan kepada pelajar, keperluan untuk menyuarakan pandangan terutamanya dalam pembinaan sebuah negara membangun yang sedang menuju ke era negara maju dan juga terkesan dengan arus globalisasi mesti dipertahankan (Daud 2004). Keputusan Mahkamah Rayuan dalam kes *Muhammad Hilman Idham & Ors. v. Kerajaan Malaysia & Ors.* [2011] 9 CLJ 51; [2011] MLJU 768 atau dikenali sebagai UKM4, melibatkan empat pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) mencabar kedudukan disisi perlembagaan Seksyen 15(5)(a) Akta 30 juga menunjukkan bahawa pelajar universiti sesuai dengan kematangannya perlu dibenarkan menentukan aktiviti yang ingin diceburi untuk memastikan sumbangan kepada masyarakat dan negara. Dalam kes tersebut, mahkamah memutuskan bahawa Seksyen 15(5)(a) Akta 30 adalah tidak berperlembagaan kerana bercanggah dengan Perkara 10(2)(a) Perlembagaan Persekutuan (Banyan 2011; Lin 2015; Rights 2018)

Adalah penting aktiviti bersifat realiti persekitaran semasa digalakkan bagi membolehkan pelajar berupaya menjadi pemimpin yang diperlukan negara di masa hadapan. Justeru, mereka perlu diberikan ruang untuk menyampaikan pandangan dan komentar dalam ruang lingkup kebebasan bersuara yang dijamin oleh Perlembagaan Persekutuan. Namun, sebagaimana diputuskan oleh mahkamah dalam kes *Public Prosecutor v Ooi Kee Saik* [1971] 2 MLJ 108, kebebasan yang diberi bukanlah bersifat mutlak kerana pelajar, sebagai warganegara masih perlu mematuhi undang-undang yang sedang berkuatkuasa.

KETERBATASAN KUASA AUTONOMI UNIVERSITI

Konsep universiti sebagai badan yang mempunyai autonomi telah dibahaskan di Parlimen sejak tahun 1961 di mana universiti akan menjadi sebuah badan berautonomi yang terasing daripada kerajaan. Universiti perlu menjadi sebuah badan yang bebas dan tidak dikawal oleh kerajaan. Justeru,

kerajaan tidak akan meletakkan perwakilannya di dalam Majlis Universitikerana ia dianggap sebagai meneghadkan autonomi universiti (Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya 1961).

Namun, semasa perbahasan pada tahun 1971, keadaan ini berubah apabila kerajaan menyatakan secara jelas akan melantik wakilnya dalam Jemaah dan Majlis demi kepentingan universiti kerana universiti memerlukan peruntukan awam yang besar bagi tujuan keperluan sumber manusia, pembinaan bangunan dan kemudahan berkualiti untuk meningkatkan reputasi akademik. Walau bagaimanapun, kerajaan tidak akan meletakkan wakilnya dalam Senat (Dewan Rakyat Malaysia 1971).

Justeru, boleh dirumuskan bahawa walaupun universiti dianggap sebagai berautonomi apabila dibiarkan bebas mentadbir sendiri tanpa sebarang kawalan daripada kerajaan atau parti politik (World University Service 1988, Fernando 1989) namun dasar kerajaan boleh berubah mengikut peredaran masa. Oleh itu, para ilmuan berpandangan bahawa sudah sampai masanya autonomi dikembalikan kepada universiti dengan mengambil contoh Akta No. 44/1961 (Hambali, Faruqi, and Manap 2008, Faruqi 2019) yang sebelum ini telah ditarik balik oleh kerajaan apabila Ordinan 74 dan Akta 30 dikuatkuasakan pada tahun 1971 susulan peristiwa rusuhan kaum 13 Mei 1969 (Wan 2017; Pong 2012; Abdullah and Osman 2015a).

Keputusan kerajaan menarik balik autonomi universiti ketika itu menunjukkan kepekaan kerajaan dengan isu-isu perpaduan kaum dan ketenteraman awam. Apatah lagi apabila ia melibatkan isu-isu yang dianggap sensitif seperti hak-hak istimewa orang Melayu, Islam sebagai agama Persekutuan dan Bahasa Kebangsaan. Berikutan daripada peristiwa rusuhan kaum tersebut, kerajaan telah melaksanakan Dasar Ekonomi Baru (DEB) bagi menangani ketidakseimbangan ekonomi antara kaum (Daud 2004) dan kawalan berpusat (*state-control*) terhadap universiti (Sirat and Kaur 2010; Sirat 2010).

Pelaksanaan kawalan berpusat terhadap universiti ketika itu dimulai dengan perisytiharan undang-undang darurat iaitu Ordinan 74. Meskipun tempoh pelaksanaan Ordinan 74 tidak lama, namun telah membawa perubahan yang signifikan kepada sistem tadbir urus universiti apabila memperkenalkan peruntukan-peruntukan yang mengawal autonomi universiti yang kemudiannya diteruskan di bawah Akta 30. Sebagai contoh,

Seksyen 3 Ordinan 74 telah memberi kuasa kepada Menteri untuk memberi pengarahannya berkenaan pendidikan tinggi dan Seksyen 4 memberi kuasa kepada Menteri untuk melantik mana-mana orang atau badan bagi menyiasat apa-apa kegiatan atau pentadbiran mana-mana institusi pendidikan tinggi bagi pihaknya.

Seksyen 8 pula menetapkan bahawa perlembagaan sesebuah universiti hendaklah mengandungi segala peruntukan yang terkandung di dalam Jadual kepada Ordinan 74. Jika terdapat perbezaan, Majlis hendaklah mengambil langkah yang perlu bagi mengadakan peruntukan tersebut atau membuang peruntukan yang berkenaan. Selain itu, Yang di-Pertuan Agong juga pada bila-bila masa boleh meminda Perlembagaan sesuatu universiti supaya sesuai dengan peruntukan dalam Jadual kepada Ordinan ini. Pelaksanaan *one-size-fits-all ini* tidak memberi keluwesan kepada universiti dalam membentuk struktur tadbir urusnya sendiri yang sesuai dengan keperluan dan kekuatan masing-masing.

Jika diteliti kepada asas keputusan kerajaan menarik balik autonomi universiti dan melaksanakan kawalan berpusat ketika itu adalah kerana berlakunya rusuhan kaum yang mengancam keselamatan negara. Namun, negara ketika ini bukan lagi berada dalam situasi darurat. Tambahan pula, selepas berlalunya tempoh 60 tahun, adalah wajar keputusan tersebut disemak semula kerana negara telah mencapai kemakmuran dan perpaduan antara kaum berada di tahap yang baik. Keadaan ketika ini juga jauh berbeza kerana universiti tidak bergantung sepenuhnya kepada peruntukan kerajaandan autonomi merupakan suatu keperluan bagi membolehkan universiti bersaing di peringkat global (Lee 2004; Sirat 2010). Oleh itu universiti perlu mempelbagaikan sumber pendapatan.

PENGGORPORATAN UNIVERSITI AWAM

Peng korporatan universiti awam pada tahun 1998 melalui Akta Universiti dan Kolej Universiti (Pindaan) 1996 [*Akta A946*] merupakan agenda kerajaan untuk membolehkan universiti bergerak lebih pantas sebagaimana sektor korporat melalui pewujudan Lembaga Pengarah berbanding struktur Majlis sebelumnya. Pada masa yang sama, bertujuan membebaskan universiti awam dari karenah birokrasi dan kekangan peraturan dan prosedur perkhidmatan awam yang ketat (Dewan Rakyat Malaysia 1995; Dewan Negara Malaysia

1995; Lee, Wan, and Sirat 2017; Azman, Sirat, and Jantan 2011; Sirat 2006; Sivalingam 2007; Wan and Morshidi 2018; Ali 1997; Lee 1998). Namun begitu, pindaan Akta 30 tahun 1996 secara tidak langsung telah mengurangkan kuasa autonomi universiti apabila menambah keperluan universiti mendapatkan kelulusan kerajaan terlebih dahulu sebelum sesuatu tindakan dibuat. Sebagai contoh, pelaksanaan sesuatu program pengajian dan pelaburan oleh universiti. Muda (2008) pula berpandangan bahawa pelaksanaan pengkorporatan universiti awam tersebut telah menyebabkan Senat universiti kehilangan kuasa kerana kebanyakan kuasa diberikan kepada Naib Canselor.

Bagi maksud melaksanakan dasar pengkorporatan tersebut, selain meminda Akta 30, kerajaan turut menggubal Akta Pendidikan 1996 [*Akta 550*], Akta Majlis Pendidikan Tinggi Negara 1996 [*Akta 546*], Akta Institusi Pendidikan Tinggi Swasta 1996 [*Akta 555*] dan Akta Lembaga Akreditasi Negara 1996 [*Akta 556*] (Mustafa and Ismail 2012; Hussin, Asimirin, and Ismail 2019; Abdullah and Osman 2015a; Sirat 2006; Sirat 2010). Akta 546 umpamanya digubal untuk menyelaras semua dasar berkenaan pendidikan tinggi negara. Seksyen 4 Akta 546 menyatakan bahawa keputusan berkenaan pendidikan tinggi akan dibuat oleh Majlis Pendidikan Tinggi Negara (MPTN) yang dianggotai oleh Menteri Pendidikan dan pegawai kanan kerajaan dari pelbagai agensi. Ini jelas menggambarkan pengaruh langsung kerajaan dalam urusan tadbir universiti.

Dengan kata lain, penubuhan Akta 546 ini melengkapkan lagi kuasa yang ada pada Menteri ke atas apa jua perkara yang berkaitan dengan universiti seperti merancang, membentuk dan menentukan dasar dan strategi kebangsaan bagi perkembangan pendidikan tinggi; menentukan dasar dan menetapkan kriteria bagi pengutukan wang kepada institusi pendidikan tinggi (IPT); menentukan dasar dan menetapkan garis panduan mengenai bidang atau kursus pengajian yang diusahakan oleh IPT; menentukan dasar dan menetapkan garis panduan mengenai perkara-perkara yang berkaitan dengan struktur gaji dan sistem pengurusan kakitangan universiti dan kolej universiti yang ditubuhkan di bawah Akta 30; menentukan dasar berhubungan dengan kemasukan pelajar ke IPT; dan menentukan dasar dan menetapkan garis panduan mengenai penglibatan universiti dalam aktiviti perniagaan mengikut kuasa yang diberikan di bawah Akta 30.

Meskipun akta ini mempunyai objektif yang baik bagi menjamin kepentingan awam dan negara dari segi penggubalan dan penyelarasan dasar pendidikan tinggi, secara tidak langsung, kerajaan telah menyekat autonomi universiti yang sepatutnya bebas untuk melakukan apa sahaja yang sesuai manfaat dengan kedudukannya sebagai sebuah institusi keilmuan tanpa terikat dengan apa-apa tekanan, kekangan pengaruh dan campur tangan kerajaan.

KESIMPULAN

Jika dibandingkan antara ketiga-tiga perundangan bermula daripada Akta No. 44/1961, Ordinan 74 dan Akta 30 khususnya pindaan tahun 1996, adalah jelas bahawa universiti benar-benar berstatus autonomi ketika di bawah Akta No. 44/1961. Dengan autonomi yang diberikan, pihak pentadbir universiti diberikan kebebasan dalam aspek tadbir urus, sumber manusia dan juga kewangan. Universiti juga memberi hak kebebasan bersuara kepada mahasiswa yang kemudiannya mula terhakis di bawah Ordinan 74 dan Akta 30 yang dikuatkuasakan pada tahun 1971. Kerajaan berjaya mengawal universiti dan mahasiswa sepenuhnya menerusi pindaan Akta 30 tahun 1975 manakala pindaan tahun 1996 meskipun bertujuan mengkorporatkan universiti awam dan supaya dapat bersaing di peringkat global serta mengelakkan daripada kekangan peraturan dan prosedur perkhidmatan awam, telah membuka ruang kepada kerajaan untuk terlibat dalam pengurusan universiti dengan lebih banyak berbanding sebelumnya dan juga kawalan berpusat dapat dilihat dengan jelas pada tahun 1996 di mana Akta 30 telah disokong oleh beberapa akta lain khususnya Akta 546.

Namun demikian, tidak dinafikan bahawa pindaan Akta 30 pada tahun 1996 telah memudahkan struktur governan universiti berbanding sebelumnya. Sebagai contoh, Majlis yang mana keanggotaannya terdiri daripada wakil yang dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong, Majlis Raja-Raja, Sultan dan Raja, serta Yang di-Pertuan Negeri telah digantikan dengan Lembaga Pengarah dengan keanggotaan yang lebih sesuai bagi memacu kecekapan pembuatan keputusan. Selain itu, pindaan Akta 30 tahun 1996 memberi mesej yang jelas bahawa institusi Jemaah dilihat sebagai tidak berperanan secara langsung dalam pembangunan dan kemajuan universiti kecuali yang bersifat istiadat. Oleh kerana tidak lagi berfungsi, Jemaah Universiti telah dimansuhkan

demi kepentingan universiti (Dewan Rakyat Malaysia 1995, Dewan Negara Malaysia 1995).

Justeru, diujahkan bahawa jika kerajaan benar-benar serius ingin mengembalikan autonomi kepada universiti, Akta 30 seharusnya dipinda atau digantikan dengan akta baharu. Harus diingat bahawa Akta 30 digubal menggunakan model Ordinan 74 yang tujuannya adalah mengawal universiti dan pergerakan mahasiswa pada tahun 1970an ketika darurat. Manakala hala tuju kerajaan ketika ini sebagaimana digariskan di bawah PSPTN 2007-2020 dan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (Pendidikan Tinggi) 2015-2025 adalah memberikan autonomi kepada universiti. Dalam merangka undang-undang baharu tersebut, terdapat dua pilihan iaitu, sama ada menerusi kaedah pindaan kepada Akta 30 atau menggubal akta universiti yang baharu. Semangat undang-undang baru jugalah hendaklah menjurus kepada mengembalikan autonomi dan melupuskan sekatan tidak perlu yang mengekang perkembangan keserjanaan.

Berdasarkan kepada penelitian sejarah perundangan diatas, perubahan utama yang perlu dilakukan ialah pertama, pelantikan Naib Canselor dan Pengerusi Lembaga hendaklah dibuat oleh institusi yang tidak bersifat politik. Kedua, syarat perjawatan Naib Canselor juga hendaklah ditetapkan oleh Lembaga Pengarah selepas berunding dengan Senat dan bukannya Menteri.

RUJUKAN

- Akta Majlis Pendidikan Tinggi Negara 1996 [Akta 546] (sebagaimana pada 1 Disember 2011).*
- Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 [Akta 30] (Sebagaimana pada 1 Ogos 2012).*
- Federal Constitution as at 1 November 2010.*
- Muhammad Hilman Idham & Ors. v. Kerajaan Malaysia & Ors. [2011] 9 CLJ 51; [2011] MLJU 768.
- Ordinan No. 74 (Kuasa-Kuasa Perlu) Darurat, 1971 [P. U. (A) 59/1971].*
- Public Prosecutor v. Ooi Kee Saik & Ors. [1971] 2 MLJ 108.
- University of Malaya Act, 1961 [No. 44 of 1961].*
1990. The Kampala Declaration on Intellectual Freedom and Social Responsibility (1990).
- Abdullah, Melissa Ng Lee Yen & Sharifuzah Osman. 2015a. Dlm. *Governance Reforms in Public Universities of Malaysia*, disunting oleh Fauziah Md. Taib and Melissa Ng Lee Yen Abdullah, 1-16. Pulau Pinang: Penerbit USM
- Abdullah, Melissa Ng Lee Yen & Sharifuzah Osman. 2015b. Malaysian public university development, autonomy and accountability. Dlm. *Governance*

- Reforms in Public Universities of Malaysia*, disunting oleh Fauziah Md. Taib and Melissa Ng Lee Yen Abdullah, 17-35. Pulau Pinang: Penerbit USM.
- Ali, Anuar. 1997. Dasar pengkorporatan institusi penyelidikan tinggi awam (ipta). Seminar pentadbiran pegawai-pegawai tadbir ikhtisas ke-3, Universiti Kebangsaan Malaysia 1 - 3 Disember 1997.
- Asimiran, Soaib & Sufean Hussin. 2012. *University Governance: Trends and Models*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Mohd Sani Azizuddin. 2008. Freedom of speech and democracy in Malaysia. *Asian Journal of Political Science* 16 (1):85-104.
- Azman, Norzaini, Morshidi Sirat & Muhammad Jantan. 2011. Malaysia: Perspectives of University governance and management within the academic profession. Dlm. *Changing Governance and Management in Higher Education: The Perspectives of the Academy*, disunting oleh William Locke, William K Cummings and Donald Fisher, 83-105. Springer Science & Business Media.
- Bakar, Junaidi Abu. 1993. *Mahasiswa, Politik, dan Undang-Undang*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, Kementerian Pendidikan, Malaysia.
- Banyan. 2011. Up with the UKM4! *the Economist*, 20 January 2011. <https://www.economist.com/banyan/2011/01/20/up-with-the-ukm4>. Diakses pada: 4 February 2019.
- Barendt, E. 2005. Freedom of speech. *International Journal of Law and Legal Jurisprudence Studies*.
- Bevir, M.k & Rhodes, R. A. W. 2001. A Decentered Theory of Governance: Rational Choice, Institutionalism, and Interpretation. In *Working Paper 2001-10*. Berkeley: Institute of Governmental Studies, University of California.
- Carver, J. 2010. A case for global governance theory: Practitioners avoid it, academics narrow it, the world needs it. *Corporate Governance: An International Review* 18 (2):149-157.
- Daud, S. 2004. Globalisasi dan negara pembangunan (globalisation and national development). *Akademika* 64 (1):27-41.
- Department of Higher Education, Ministry of Higher Education 2011. *Guide to Assessing Good Governance in Malaysian Universities* Bangi: Penerbit UKM.
- Dewan Negara Malaysia. 1975. Perbahasan rang undang-undang universiti dan kolej universiti (pindaan) 1975, Penyata Rasmi Dewan Negara, Parlimen Keempat, Penggal Pertama, Jilid 1, Bil. 13, 17 April 1975.
- Dewan Negara Malaysia. 1995. Perbahasan rang undang-undang universiti dan kolej universiti (pindaan) 1995, Penyata Rasmi Dewan Negara, Parlimen Kesembilan, Penggal Pertama, Mesyuarat Ketiga, Bil. 22, 28 Disember 1995.

- Dewan Negara of the Federation of Malaya. 1961. Parliamentary debates of the University of Malaya Bill 1961, Official Report, Dewan Negara (Senate), Third Session of the First Dewan Negara, Vol. III, No. 5, 23 October 1961.
- Dewan Ra'ayat of the Federation of Malaya. 1961. Parliamentary debates of the University of Malaya Bill 1961, Official Report, Dewan Ra'ayat (House of Representatives), Third Session of the First Dewan Ra'ayat, Vol. III, No. 20, 20 October 1961.
- Dewan Rakyat Malaysia. 1971. Perbahasan rang undang-undang universiti dan kolej universiti 1971, penyata rasmi dewan rakyat, Parlimen Ketiga, Penggal Pertama, Jilid 1, Bil. 15, 18 Mac 1971.
- Dewan Rakyat Malaysia. 1975. Perbahasan rang undang-undang universiti dan kolej universiti (pindaan) 1975, Penyata Rasmi Dewan Rakyat, Parlimen Keempat, Penggal Pertama, Jilid 1, Bil. 40, 8 April 1975.
- Dewan Rakyat Malaysia. 1995. Perbahasan rang undang-undang universiti dan kolej universiti (pindaan) 1995, Penyata Rasmi Dewan Rakyat, Parlimen Kesembilan, Penggal Pertama, Mesyuarat Ketiga, Bil. 65, 20 Disember 1995.
- Fadzil, Mohd, B Fauzi, and Ku Hasnita Ku Samsu. 2015. Student activism and the 13 th malaysian general election: the second civil society wave after 1969. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities* 23 (1):105-128.
- Faruqi, Shad Saleem. 2019. Public Universities: autonomy and the law. Dlm. *Higher Education in Malaysia: A Critical Review of the Past and Present for the Future*, disunting oleh Chang Da Wan, Morshidi Sirat and Dzulkifli Abdul Razak, 295-305. Pulau Pinang: Penerbit USM & Penerbit USIM.
- Fernando, L. 1989. The lima declaration on academic freedom and autonomy of institutions of higher education. *Higher Education Policy* 2 (1):49-51.
- Fielden, J. 2008. Global trends in University Governance. *Education Working Paper Series, Number-9*.
- Hambali, S., Faruqi, S. & Manap, N. 2008. The development of education law relating to the public universities in Malaysia: towards liberalisation of the university governance and commercialisation of the academic activities. *ASEAN Law Association: 10th General Assembly*:1-20.
- Hussin, Sufean, Soaib Asimirin & Aziah Ismail. 2019. Assessment of university governance and autonomy in Malaysia. Dlm. *Higher Education in Malaysia: A Critical Review of the Past and Present For The Future*, disunting oleh Chang Da Wan, Morshidi Sirat and Dzulkifli Abdul Razak, 279-294. Pulau Pinang: Penerbit USM & Penerbit USIM.
- Ismail, Abdul Rahman & Mahani Musa. 2007. History of the growth and development of higher education in Malaysia until 2007. Dlm. *50 Years of Higher Education Development in Malaysia (1957-2007)*, disunting oleh Zailan Moris, 1-36. Pulau Pinang: Penerbit USM.
- Kardi, Nordin. 2011. Konsep universiti dan aplikasinya di Malaysia. *Global Journal Al-Thaqafah* 1 (1):43-55.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. 2015. Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2015-2025 (Pendidikan Tinggi). Putrajaya: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Kementerian Pengajian Tinggi. 2007a. Pelan strategik pengajian tinggi negara: peletakan asas melangkaui 2020. Putrajaya: Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia.
- Kementerian Pengajian Tinggi. 2007b. Pelan tindakan pengajian tinggi negara 2007-2010. Putrajaya: Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia.
- Lee, Molly. 1998. Corporatization and privatization of Malaysian higher education. *International Higher Education* (10).
- Lee, Molly N. N. 2004. Global trends, national policies and institutional responses: Restructuring higher education in Malaysia. *Educational Research for Policy and Practice* 3 (1):31-46.
- Lee, Molly, Chang Da Wan, and Morshidi Sirat. 2017. Hybrid universities in Malaysia. *Studies in Higher Education* 42(10): 1870-1886.
- Levy, Daniel C. 1980. *University and government in Mexico: autonomy in an authoritarian system*. New York: Praeger Publishers.
- Lin, Lim Su. 2015. The story of the UKM4 Movement retold *Focus Malaysia*. 14 January 2015. <http://www.focusmalaysia.my/Issues/the-story-of-the-ukm4-movement-retold>. Diakses pada: 4 February 2019.
- Mazli Mamat, Abdul Razak Abdul Rahman & Abdul Rashid Abdullah. 2015. Penglibatan mahasiswa melayu universiti awam dalam politik di Malaysia. *Malaysian Journal Of Youth Studies*(13):23-31.
- McGinn, Noel & Carlos Ornelas. 1982. Book Review: University and government in Mexico: autonomy in an authoritarian system Daniel C. Levy. *Comparative Education Review* 26 (1):115-117.
- Means, Gordon Paul. 1996. Soft authoritarianism in Malaysia and Singapore. *Journal of Democracy* 7 (4):103-117.
- Mokhtar Ismail. 2014. Kelebihan dan manfaat tadbir urus baik serta perkhidmatan berkualiti kepada strategi pemasaran institusi pengajian tinggi islam (ipti). https://www.researchgate.net/publication/284139326_Kelebihan_dan_Manfaat_Tadbir_Urus_Baik_serta_Perkhidmatan_Berkualiti_kepada_Strategi_Pemasaran_Institusi_Pengajian_Tinggi_Islam_IPTI. Diakses pada: 24 Mei 2017.
- Muda, Wan Abdul Manan Wan. 2008. "The Malaysian national higher education action plan: Redefining autonomy and academic freedom under the APEX experiment." ASAIHL Conference, University Autonomy: Interpretation and Variation, Universiti Sains Malaysia, Penang, December 12-14 2008.

- Mustafa, Nurulhuda Adabiah & Suharmi Ismail. 2012. The Higher Education Legal Framework in Malaysia: An Overview “ *Law Tides Faculty of Law, University Teknologi MARA* (5): 79-90.
- Ordorika, Il. 2003. The limits of university autonomy: Power and politics at the Universidad Nacional Autónoma de México. *Higher Education* 46 (3):361-388.
- Pong, Thock Ker. 2012. Aktivisme mahasiswa cina era reformasi dan pasca reformasi di Malaysia: kajian impak politik dalam pilihan raya umum ke-12 (chinese student activism in the ‘reformasi’era and post-‘reformasi’ in Malaysia: political study during the 12th general election). *Akademika* 82 (1):91-102.
- Rights, Fortify. 2018. No Politics on Campus: Violations of the Rights to Freedom of Expression, Peaceful Assembly, and Association Againsts University Students in Malaysia.
- Sirat, M. 2006. Malaysia. Dlm *Higher Education in South-East Asia*, disunting oleh UNESCO, 101-136. Bangkok: UNESCO Bangkok
- Sirat, Morshidi Bin. 2010. Strategic planning directions of Malaysia’s higher education: university autonomy in the midst of political uncertainties. *Higher Education* 59 (4):461-473.
- Sirat, Morshidi, and Sarjit Kaur. 2010. Changing state–university relations: the experiences of Japan and lessons for Malaysia. *Comparative Education* 46 (2):189-205.
- Sivalingam, G. 2007. Privatization of higher education in Malaysia. Forum on public policy online.
- Smeltzer, Sandra. 2012. Asking tough questions: the ethics of studying activism in democratically restricted environments. *Social Movement Studies* 11(2):255-271.
- Sufean, H., & S.C. Wong. 2014. University autonomy: what academics think about it. *Journal of Arts, Science & Commerce* 5(2): 107-120.
- Thorens, J. P. 1998. Academic freedom and university autonomy. *Prospects* 28 (3):401-407.
- Wan, Chang Da. 2017. The history of university autonomy in Malaysia. *Institute for Democracy and Economic Affairs Policy IDEAS* (40): 1-23.
- Wan, Chang Da, and Abdul Razak Ahmad. 2015. Governance of higher education in Malaysia. Dlm. *Global Higher Education: Issues in Governance*, disunting oleh KM Joshi and Saeed Paivandi, 339-379. Delhi: BR Publishing House.
- Wan, Chang Da & Sirat Morshidi. 2018. The evolution of corporatisation of public universities in Malaysia. Dlm. *Higher Education Governance in East Asia: Transformations under Neoliberalism*, disunting oleh Jung Cheol Shin, 89-105. Singapore: Springer Singapore.
- World University Service. 1988. The lima declaration on academic freedom and autonomy of institutions of higher education. In *68th General Assembly of the World University Service (WUS)*. Geneva: World University Service.
- Suharmi Ismail (corresponding author)
Fakulti Undang-undang
Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)
43600 UKM
Selangor Darul Ehsan
Emel: suharmi.ismail@gmail.com
- Nurulhuda Adabiah Mustafa
Fakulti Undang-Undang
Universiti Teknologi MARA (UiTM)
40450 Shah Alam
Selangor Darul Ehsan
Emel: adabiah@salam.uitm.edu.my
- Faridah Jalil
Fakulti Undang-Undang
Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)
43600 UKM
Selangor Darul Ehsan
Emel: faridah@ukm.edu.my

